DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 3 april 2008 *

I mål C-346/06,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Oberlandesgericht Celle (Tyskland) genom beslut av den 3 augusti 2006, som inkom till domstolen den 11 augusti 2006, i målet

meddelar

Dirk Rüffert, i egenskap av konkursförvaltare för Objekt und Bauregie GmbH & Co. KG,

mot

Land Niedersachsen,

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av: avdelningsordföranden C.W.A. Timmermans (referent) samt domarna J. Makarczyk, P. Kūris, J.-C. Bonichot och C. Toader,

* Rättegångsspråk: tyska.

generaladvokat: Y. Bot,
justitiesekreterare: handläggaren B. Fülöp,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 5 juli 2007,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Land Niedersachsen, genom R. Thode, Rechtsanwalt,

— Tysklands regering, genom M. Lumma, i egenskap av ombud,

— Belgiens regering, genom A. Hubert, i egenskap av ombud,

— Danmarks regering, genom J. Bering Liisberg, i egenskap av ombud,

— Frankrikes regering, genom G. de Bergues och O. Christmann, båda i egenskap av ombud,

— Irland, genom D. O'Hagan, i egenskap av ombud, biträdd av N. Travers, BL, och B. O'Moore, SC,

— Cyperns regering, genom E. Neofitou, i egenskap av ombud,

— Österrikes regering, genom M. Fruhmann, i egenskap av ombud,

— Polens regering, genom E. Ośniecka-Tamecka och M. Szymańska, båda i egenskap av ombud, samt experten A. Dzięcielak,

— Finlands regering, genom E. Bygglin, i egenskap av ombud,

— Norges regering, genom A. Eide och E. Sivertsen, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom E. Traversa och C. Ladenburger, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 20 september 2007 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 49 EG.

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Dirk Rüffert, i egenskap av konkursförvaltare för Objekt und Bauregie GmbH & Co. KG (nedan kallat Objekt und Bauregie), och Land Niedersachsen (delstaten Niedersachsen), angående hävningen av ett entreprenadavtal som delstaten hade ingått med nämnda bolag.

Tillämpliga bestämmelser

De gemenskapsrättsliga bestämmelserna

3 Artikel 1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster (EGT L 18, 1997, s. 1) har rubriken ”Tillämpningsområde” och lyder på följande sätt:

”Detta direktiv skall tillämpas på företag som är etablerade i en medlemsstat och som i samband med tillhandahållande av tjänster över gränserna, utstationerar arbetstagare enligt punkt 3, inom en medlemsstats territorium.

…

3. Detta direktiv skall tillämpas om ett företag som anges i punkt 1 vidtar någon av följande gränsöverskridande åtgärder:

a) Utstationering av en arbetstagare för egen räkning och under egen ledning inom en medlemsstats territorium, enligt avtal som ingåtts mellan det utstationerande

företaget och mottagaren av tjänsterna, vilken bedriver verksamhet i denna medlemsstat, om det finns ett anställningsförhållande mellan det utstationerande företaget och arbetstagaren under utstationeringstiden.

…”

4 Artikel 3 i direktiv 96/71 har rubriken ”Arbets- och anställningsvillkor” och lyder enligt följande:

”1. Medlemsstaterna skall, oavsett vilken lag som gäller för anställningsförhållandet, se till att de företag som anges i artikel 1.1 på följande områden garanterar de arbetstagare som är utstationerade inom deras territorium de arbets- och anställningsvillkor som i den medlemsstat inom vars territorium arbetet utförs är fastställda

— i bestämmelser i lagar eller andra författningar,

och/eller

— i kollektivavtal eller skiljedomar som förklarats ha allmän giltighet enligt punkt 8, i den utsträckning som de rör de verksamheter som anges i bilagan:

…

c) Minimilön, inbegripet övertidsersättning; denna punkt gäller dock inte yrkesanknutna tilläggspensionssystem.

…

I detta direktiv avses med minimilön enligt [första stycket c] den minimilön som fastställs i nationell lagstiftning och/eller praxis i den medlemsstat inom vars territorium arbetstagaren är utstationerad.

…

7. Punkt 1–6 skall inte hindra tillämpning av arbets- och anställningsvillkor som är förmånligare för arbetstagarna.

…

8. Med kollektivavtal eller skiljedomar som förklarats ha allmän giltighet menas sådana kollektivavtal eller skiljedomar som ska följas av alla företag inom den aktuella sektorn eller det aktuella arbetet och inom det aktuella geografiska området.

Om det saknas ett system för att förklara att kollektivavtal eller skiljedomar har allmän giltighet enligt första stycket, kan medlemsstaterna, om de så beslutar, utgå ifrån

— kollektivavtal eller skiljedomar som gäller allmänt för alla likartade företag inom den aktuella sektorn eller det aktuella arbetet och inom det aktuella geografiska området,

och/eller

— kollektivavtal som har ingåtts av de mest representativa arbetsmarknadsorganisationerna på nationell nivå och som gäller inom hela det nationella territoriet,

om det vid tillämpningen av dem på de företag som anges i artikel 1.1 vad gäller de områden som räknas upp i punkt 1 första stycket i denna artikel garanteras att dessa företag behandlas på samma sätt som de övriga företag som anges i detta stycke och som befinner sig i en likartad situation.

…”

Den nationella lagstiftningen

5 Delstaten Niedersachsens lag om offentlig upphandling (Landesvergabegesetz Nds.) (nedan kallad delstatslagen) innehåller bestämmelser om offentlig upphandling när värdet uppgår till minst 10 000 euro. I ingressen till lagen anges följande:

”Lagen är till för att hindra att konkurrensen snedvrids inom byggsektorn och den lokala kollektivtrafiken, genom att lågavlönade arbetstagare utför tjänsterna, och för att mildra trycket på de sociala trygghetssystemen. Därför får upphandlande myndigheter vid offentlig upphandling av byggentreprenader och lokal kollektivtrafik endast sluta avtal med företag som betalar sina arbetstagare samma lön som gäller enligt kollektivavtal på orten där tjänsten utförs.

…”

6 3 § punkt 1 i delstatslagen har rubriken ”Åtagande att följa kollektivavtal” och lyder enligt följande:

”Byggentreprenadavtal får endast slutas med företag som skriftligen åtagit sig att minst betala sina arbetstagare som utför dessa tjänster samma lön som gäller enligt kollektivavtal på orten där tjänsterna utförs vid den tidpunkt då dessa utförs. Med byggentreprenad enligt första meningen ovan avses tjänster som rör huvuden-

treprenaden och underentreprenader. Första meningen gäller också för offentlig upphandling av tjänster inom den lokala kollektivtrafiken."

7 4 § punkt 1 i nämnda lag har rubriken "Underentreprenad". Dess lydelse är den följande:

"Det företag vars anbud har antagits får endast sluta avtal om tjänster som ska utföras för företagets räkning med underentreprenörer om den upphandlande myndigheten i det enskilda fallet har lämnat sitt skriftliga samtycke. Anbudsgivaren är skyldig att redan i sitt anbud ange vilka tjänster som kommer att läggas ut på underentreprenörer. Om tjänster läggs ut på underentreprenörer, är det företag vars anbud har antagits även skyldigt att ålägga underentreprenörerna att uppfylla de skyldigheter som enligt 3 §, 4 § och 7 § punkt 2 åligger företaget självt och att övervaka att så sker."

8 6 § i samma lag, med rubriken "Bevisning", innehåller följande bestämmelser:

"(1) Ett anbud får inte antas om anbudsgivaren inte inger följande handlingar:

…

3. Ett åtagande att följa kollektivavtal enligt 3 §.

…

(2) Om en del av entreprenaden läggs ut på underentreprenör ska i samband med tilldelningen av kontraktet den bevisning som anges i första stycket också inges för underentreprenören.”

9 I 8 § i delstatslagen, som har rubriken ”Sanktioner”, föreskrivs följande:

”(1) Den upphandlande myndigheten har, i syfte att se till att skyldigheterna enligt 3 §, 4 § och 7 § punkt 2 efterlevs, rätt till vite från entreprenören för en överträdelse av dessa bestämmelser på en procent av entreprenadens värde och vid flera överträdelser upp till 10 procent av entreprenadens värde. Entreprenören är skyldig att betala vite enligt första meningen även i fall då en underentreprenör som entreprenören har anlitat eller en underentreprenör som underentreprenören i sin tur har anlitat är ansvarig för överträdelsen, även om entreprenören inte kände till överträdelsen eller borde ha känt till den. Om vitet är oproportionerligt högt, kan den upphandlande myndigheten sätta ned det på entreprenörens begäran.

(2) Den upphandlande myndigheten ska sluta avtal med entreprenören om att myndigheten ska ha rätt att häva avtalet med omedelbar verkan om entreprenören eller dennes underentreprenörer inte uppfyller sina skyldigheter enligt 3 § eller grovt eller vid upprepade tillfällen åsidosätter sina skyldigheter enligt 4 § och 7 § punkt 2.

(3) Om ett företag bevisligen grovt eller vid upprepade tillfällen har åsidosatt sina skyldigheter enligt denna lag, så kan den upphandlande myndigheten också besluta att detta företag inte kan komma i fråga i anbudsförfaranden inom myndighetens kompetensområde för en period upp till ett år.

…”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

10 Det framgår av begäran om förhandsavgörande att Land Niedersachsen efter en anbudsinfordran tilldelade Objekt und Bauregie ett bygg- och anläggningskontrakt på hösten år 2003 för stomarbeten vid byggandet av kriminalvårdsanstalten i Göttingen-Rosdorf. Kontraktsbeloppet var på 8 493 331 euro exklusive mervärdesskatt. Kontraktet innehöll ett åtagande att följa kollektivavtal och, närmare bestämt, att betala de arbetstagare som anställs på byggarbetsplatsen minst samma lön som gäller på orten där tjänsten utförs, enligt det kollektivavtal som anges i punkt 1 i förteckningen över de respektive kollektivavtalen och som benämns ”Offentliga bygg- och anläggningsarbeten” (nedan kallat byggavtalet).

11 Objekt und Bauregie anlitade ett företag i Polen som underentreprenör för vissa tjänster. Under sommaren år 2004 väcktes misstankar om att detta företag hade använt arbetskraft som erhöll en lägre lön än vad som föreskrevs enligt byggavtalet. Efter det att förundersökning hade inletts hävde både Objekt und Bauregie och Land Niedersachsen det entreprenadavtal som hade slutits mellan dem. Land Niedersachsen grundade hävningen på att Objekt und Bauregie hade åsidosatt åtagandet i avtalet att tillämpa nämnda kollektivavtal. Den huvudansvariga för företaget i Polen erhöll ett strafföreläggande av det skälet att de 53 anställda som arbetade på byggarbetsplatsen endast hade fått 46,57 procent av den föreskrivna minimilönen.

12 Landgericht Hannover slog i första instans fast att den fordran som Objekt und Bauregie hade enligt entreprenadavtalet hade upphört till följd av den avräkning för vite med 84 934,31 euro (en procent av kontraktsbeloppet) som Land Niedersachsen hade rätt att göra på grund av avtalsbrottet. Bolagets talan ogillades i övrigt.

13 Domen överklagades till den hänskjutande domstolen som bedömde att utgången i målet var beroende av om den var skyldig att underlåta att tillämpa delstatslagen, särskilt 8 § punkt 1, på grund av att den bestämmelsen var oförenlig med friheten att tillhandahålla tjänster enligt artikel 49 EG.

14 Domstolen konstaterade att åtagandet att följa kollektivavtal leder till att byggföretag från andra medlemsstater måste anpassa de löner som de betalar till sina arbetstagare till den vanligtvis högre nivå som gäller på den ort där kontraktet verkställs i Tyskland. Dessa företag förlorar därmed den konkurrensfördel som de annars skulle ha haft genom sina lägre lönekostnader. Åtagandet att följa kollektivavtal medför därför ett hinder för fysiska och juridiska personer från andra medlemsstater än Förbundsrepubliken Tyskland.

15 Den hänskjutande domstolen ansåg dessutom att det föreligger osäkerhet i frågan huruvida åtagandet att följa kollektivavtal är motiverat av tvingande skäl av allmänintresse. Ett sådant åtagande går nämligen längre än vad skyddet för arbetstagarna kräver. Gränsen för vad som är nödvändigt för att skydda arbetstagarna går vid den obligatoriska minimilönen, vilken i Tyskland framgår av lagen om utstationering av arbetstagare (Arbeitnehmer-Entsendegesetz) av den 26 februari 1996 (BGBl. 1996 I, s. 227) (nedan kallad AEntG). För de utländska arbetstagarna innebär åtagandet att följa kollektivavtal inte att de faktiskt jämställs med tyska arbetstagare, utan att arbetstagare från en annan medlemsstat än Förbundsrepubliken Tyskland hindras från att anställas inom denna medlemsstat eftersom deras arbetsgivare inte kan utnyttja sin kostnadsfördel i konkurrensen.

16 Oberlandesgericht Celle ansåg att utgången i målet var beroende av en tolkning av artikel 49 EG för att den skulle kunna avgöra målet. Den beslutade därför att förklara målet vilande och begära förhandsavgörande av EG-domstolen beträffande följande fråga:

”Innebär det en omotiverad inskränkning i friheten att tillhandahålla tjänster enligt EG-fördraget att en upphandlande myndighet vid offentlig upphandling av byggentreprenader enligt lag endast får anta anbud från företag som i sina anbud skriftligen åtar sig att för utförandet av de aktuella tjänsterna betala sina arbetstagare minst den lön som fastställs i det kollektivavtal som är tillämpligt på den ort där tjänsterna utförs?”

Prövning av tolkningsfrågan

17 Den hänskjutande domstolen har ställt frågan för att få klarhet i huruvida artikel 49 EG, i en sådan situation som den i målet vid den nationella domstolen, utgör hinder för att en myndighet i en medlemsstat vidtar en åtgärd av lagstiftningskaraktär enligt vilken en upphandlande myndighet är skyldig att vid offentlig upphandling av byggentreprenader endast anta anbud från företag som i sina anbud skriftligen åtar sig att för utförandet av de aktuella tjänsterna betala sina arbetstagare minst den lön som fastställs i det kollektivavtal som är tillämpligt på den ort där tjänsterna utförs.

18 Domstolen ska, när den undersöker tolkningsfrågan – såsom har påpekats av flera av de regeringar som har ingett yttranden till domstolen liksom av Europeiska gemenskapernas kommission –, för att kunna lämna ett användbart svar till den hänskjutande domstolen, beakta bestämmelserna i direktiv 96/71 (se, för ett liknande

resonemang, domstolens dom av den 12 oktober 2004 i mål C-60/03, Wolff & Müller, REG 2004, s. I-9553, punkt 27, och av den 29 januari 2008 i mål C-275/06, Promusicae, REG 2008, s. I-271, punkt 42).

19 Såsom framgår av artikel 1.3 a i direktivet är detta bland annat tillämpligt när ett företag som är etablerat i en medlemsstat, i samband med tillhandahållandet av tjänster över gränserna, utstationerar arbetstagare för egen räkning och under egen ledning inom en medlemsstats territorium, enligt avtal som ingåtts mellan det utstationerande företaget och mottagaren av tjänsterna, vilken bedriver verksamhet i denna medlemsstat, om det finns ett anställningsförhållande mellan det utstationerande företaget och arbetstagaren under utstationeringstiden. I målet vid den nationella domstolen är det fråga om en sådan situation.

20 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 64 i sitt förslag till avgörande, kan endast den omständigheten att viss lagstiftning i en medlemsstat, såsom delstatslagen, inte syftar till att reglera utstationeringen av arbetstagare inte leda till att direktiv 96/71 inte ska tillämpas på en situation såsom den i målet vid den nationella domstolen.

21 Enligt artikel 3.1 första stycket första och andra strecksatserna i direktiv 96/71 ska de arbetstagare som är utstationerade i samband med tillhandahållande av byggtjänster över gränserna garanteras vissa arbets- och anställningsvillkor på de områden som avses i leden a–g i denna bestämmelse, däribland minimilön, som anges i led c. Dessa arbets- och anställningsvillkor ska fastställas i bestämmelser i lagar eller andra författningar, och/eller i kollektivavtal eller skiljedomar som förklarats ha allmän giltighet. De kollektivavtal och skiljedomar som avses i denna bestämmelse är enligt artikel 3.8 första stycket i direktivet sådana som ska följas av alla företag inom den aktuella sektorn eller det aktuella arbetet och inom det aktuella geografiska området.

22 Genom artikel 3.8 andra stycket i direktiv 96/71 ges medlemsstater dessutom möjlighet att, om det saknas ett system för att förklara att kollektivavtal eller skiljedomar har allmän giltighet, utgå ifrån kollektivavtal eller skiljedomar som gäller allmänt för alla likartade företag inom den aktuella sektorn eller ifrån kollektivavtal som har ingåtts av de mest representativa arbetsmarknadsorganisationerna på nationell nivå och som gäller inom hela det nationella territoriet.

23 Domstolen ska undersöka huruvida en lön som har gjorts obligatorisk genom en sådan åtgärd som den i målet vid den nationella domstolen – nämligen lagbestämmelser som antagits av Land Niedersachsen på upphandlingsområdet och som syftar till att göra bland annat ett sådant företag som underleverantören Objekt und Bauregie bundet av ett kollektivavtal i vilket den aktuella lönen föreskrivs – har fastställs på något av de sätt som beskrivs ovan i punkterna 21 och 22 i förevarande dom.

24 För det första kan lagbestämmelser, såsom de i delstatslagen, vilka inte själva fastställer någon minimilön inte betraktas som lagbestämmelser i den mening som avses i artikel 3.1 första stycket första strecksatsen i direktiv 96/71 genom vilka en sådan minimilön som föreskrivs i led c i samma stycke fastställs.

25 Vad vidare gäller frågan huruvida ett sådant kollektivavtal som det som är i fråga i målet vid den nationella domstolen utgör ett kollektivavtal som förklarats ha allmän giltighet i den mening som avses i artikel 3.1 första stycket andra strecksatsen i direktiv 96/71 jämförd med artikel 3.8 första stycket i samma direktiv, framgår det av de handlingar som ingetts till EG-domstolen att AEntG, som syftar till att införliva direktiv 96/71, utsträcker tillämpningen av bestämmelserna om minimilön i de kollektivavtal som förklarats ha allmän giltighet i Tyskland till att även omfatta arbetsgivare i en annan medlemsstat som utstationerar sina arbetstagare i Tyskland.

26 I svaret på en skriftlig fråga från domstolen har emellertid Land Niedersachsen bekräftat att byggavtalet inte utgör ett kollektivavtal som förklarats ha allmän giltighet i den mening som avses i AEntG. De handlingar som ingetts till domstolen innehåller inte heller någonting som visar att nämnda kollektivavtal ändå skulle kunna anses ha allmän giltighet i den mening som avses i artikel 3.1 första stycket andra strecksatsen i direktiv 96/71 jämförd med artikel 3.8 första stycket i samma direktiv.

27 För det tredje framgår det av själva ordalydelsen i artikel 3.8 andra stycket i direktiv 96/71 att denna bestämmelse endast är tillämplig om det saknas ett system för att förklara att kollektivavtal har allmän giltighet, vilket inte är fallet i Förbundsrepubliken Tyskland.

28 Härtill kommer att ett sådant kollektivavtal som det som är i fråga i målet vid den nationella domstolen i vilket fall som helst inte skulle kunna betraktas som ett kollektivavtal i den sistnämnda bestämmelsens mening, närmare bestämt som ett sådant kollektivavtal som avses i bestämmelsens första strecksats, det vill säga ”som gäller allmänt för alla likartade företag inom den aktuella sektorn eller det aktuella arbetet och inom det aktuella geografiska området”.

29 I ett sammanhang som det som är för handen i målet vid den nationella domstolen är ett sådant kollektivavtal som det som är i fråga i det målet endast bindande inom en del av byggsektorn inom avtalets geografiska tillämpningsområde, dels eftersom den lagstiftning som ger kollektivavtalet en sådan verkan endast är tillämplig på offentlig upphandling och inte på privat upphandling, dels eftersom nämnda kollektivavtal inte har förklarats äga allmän giltighet.

30 Av det ovan anförda följer att en sådan åtgärd som den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen inte innebär att lön fastställs på något av de sätt som föreskrivs i artikel 3.1 första stycket första och andra strecksatserna och artikel 8 andra stycket i direktiv 96/71.

31 Således kan en sådan lön inte anses utgöra en minimilön, i den mening som avses i artikel 3.1 första stycket c i samma direktiv, som medlemsstaterna enligt direktivet har rätt att ålägga företag som är etablerade i andra medlemsstater att tillämpa i samband med tillhandahållande av tjänster över gränserna (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 18 december 2007 i mål C-341/05, Laval un Partneri, REG 2007, s. I-11767, punkterna 70 och 71).

32 En sådan lön kan inte heller anses utgöra ett arbets- eller anställningsvillkor som är förmånligare för arbetstagarna i den mening som avses i artikel 3.7 i direktiv 96/71.

33 Sistnämnda bestämmelse kan närmare bestämt inte tolkas så, att den ger värdmedlemsstaten möjlighet att, för tillhandahållande av tjänster inom dess territorium, kräva att arbets- och anställningsvillkor som går utöver de tvingande reglerna för minimiskydd iakttas. Vad gäller de områden som anges i artikel 3.1 första stycket a–g, föreskrivs i direktiv 96/71 nämligen uttryckligen vilken skyddsnivå som värdmedlemsstaten får kräva att företag som är etablerade i andra medlemsstater ska iaktta i förhållande till de arbetstagare som de utstationerar inom värdmedlemsstatens territorium. En sådan tolkning skulle dessutom innebära att direktivet förlorade sin ändamålsenliga verkan (se domen i det ovannämnda målet Laval un Partneri, punkt 80).

34 Den skyddsnivå som ska garanteras arbetstagare som utstationeras inom värdmedlemsstatens territorium är således i princip begränsad till den skyddsnivå som

föreskrivs i artikel 3.1 första stycket a–g i direktiv 96/71, såvida inte arbetstagarna redan har förmånligare arbets- och anställningsvillkor på de områden som anges i denna bestämmelse enligt lag eller kollektivavtal i ursprungsmedlemsstaten. Det senare förefaller dock inte vara fallet i målet vid den nationella domstolen. Detta påverkar emellertid inte den möjlighet som företag som är etablerade i andra medlemsstater har att frivilligt, till exempel i enlighet med ett åtagande gentemot den egna utstationerade personalen, ansluta sig till ett eventuellt förmånligare kollektivavtal i värdmedlemsstaten (se domen i det ovannämnda målet Laval un Partneri, punkt 81).

35 Av vad som anförts ovan följer att en medlemsstat inte har rätt att med stöd av direktiv 96/71 kräva, genom en sådan åtgärd som den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, att företag som är etablerade i andra medlemsstater tillämpar en sådan lön som den som föreskrivs i byggavtalet.

36 Denna tolkning av direktiv 96/71 bekräftas genom en läsning av direktivet mot bakgrund av artikel 49 EG. Direktivet syftar nämligen bland annat till att förverkliga friheten att tillhandahålla tjänster, vilken utgör en av de grundläggande friheterna enligt fördraget.

37 Generaladvokaten har i punkt 103 i sitt förslag till avgörande påpekat att genom att de som tilldelas byggentreprenadkontrakt, och indirekt deras underentreprenörer, förpliktas att tillämpa den minimilön som fastställs i byggavtalet kan en sådan lag som delstatslagen medföra att tjänsteleverantörer som är etablerade i en annan medlemsstat, där minimilönenivåerna är lägre, åläggs ytterligare en ekonomisk börda som kan

medföra att deras tjänster förbjuds, hindras eller blir mindre attraktiva i värdmedlemsstaten. Således kan en sådan åtgärd som den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen utgöra en inskränkning i den mening som avses i artikel 49 EG.

38 I motsats till vad Land Niedersachsen och flera av de regeringar som har ingett yttranden till domstolen har gjort gällande kan en sådan åtgärd inte anses vara motiverad av målet att skydda arbetstagarna.

39 Såsom har konstaterats i punkt 29 i förevarande dom gäller den lön som fastställs i ett sådant kollektivavtal som det som är i fråga i målet vid den nationella domstolen endast, med stöd av en sådan lag som delstatslagen, inom en del av byggsektorn, dels eftersom denna lagstiftning endast är tillämplig på offentlig upphandling och inte på privat upphandling, dels eftersom nämnda kollektivavtal inte har förklarats äga allmän giltighet.

40 De handlingar som har ingetts till domstolen innehåller emellertid ingenting som visar att det skydd som en sådan lön innebär – vilken för övrigt, såsom den hänskjutande domstolen har påpekat, överskrider den minimilön som gäller enligt AEntG – endast behövs för en arbetstagare inom byggsektorn när denne arbetar inom ramen för en offentlig upphandling av byggentreprenader och inte när vederbörande arbetar inom ramen för en privat upphandling.

41 Av samma skäl som dem som nämns ovan i punkterna 39 och 40 i förevarande dom, kan nämnda inskränkning inte heller anses vara motiverad av målet att skydda den självständiga organisationen av yrkeslivet genom fackföreningar som den tyska regeringen har hänvisat till.

42 Den tyska regeringen har också åberopat målet att säkra ekonomisk stabilitet i systemen för social trygghet, och härvid gjort gällande att effektiviteten i systemen för social trygghet är beroende av nivån på arbetstagarnas löner. De handlingar som har ingetts till domstolen innehåller dock ingenting som visar att en sådan åtgärd som den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen skulle vara nödvändig för att undvika risken för att den ekonomiska balansen i systemet för social trygghet allvarligt rubbas, vilket domstolen har funnit kan utgöra ett tvingande skäl av allmänintresse (se bland annat domstolens dom av den 16 maj 2006 i mål C-372/04, Watts, REG 2006, s. I-4325, punkt 103 och där angiven rättspraxis).

43 På grund av det anförda ska tolkningsfrågan besvaras så, att direktiv 96/71, tolkat mot bakgrund av artikel 49 EG, utgör hinder för att en myndighet i en medlemsstat, i en sådan situation som är aktuell i målet vid den nationella domstolen, vidtar en åtgärd av lagstiftningskaraktär enligt vilken en upphandlande myndighet vid offentlig upphandling av byggentreprenader endast får anta anbud från företag som i sina anbud skriftligen åtar sig att för utförandet av de aktuella tjänsterna betala sina arbetstagare minst den lön som fastställs i det kollektivavtal som är tillämpligt på den ort där tjänsterna utförs.

Rättegångskostnader

44 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster, tolkat mot bakgrund av artikel 49 EG, utgör hinder för att en myndighet i en medlemsstat, i en sådan situation som är aktuell i målet vid den nationella domstolen, vidtar en åtgärd av lagstiftningskaraktär enligt vilken en upphandlande myndighet vid offentlig upphandling av byggentreprenader endast får anta anbud från företag som i sina anbud skriftligen åtar sig att för utförandet av de aktuella tjänsterna betala sina arbetstagare minst den lön som fastställs i det kollektivavtal som är tillämpligt på den ort där tjänsterna utförs.

Underskrifter